

Vastaanottajat: Pohjoismaiden neuvoston jäsenet Annette Lind ja Gunilla Carlsson**Vastaus Pohjoismaiden neuvoston kirjalliseen kysymykseen E 6/2022**

Pohjoismaiden neuvoston sosiaalidemokraattisen ryhmän jäsenet Annette Lind ja Gunilla Carlsson ovat esittäneet Pohjoismaiden hallituksille 24. helmikuuta 2022 seuraavan kirjallisen kysymyksen (E 6/2022):

- *Voivatko Pohjoismaiden hallitukset antaa selvityksen vihreän siirtymän rahoituksesta eri Pohjoismaissa – mahdollisuuksien mukaan alakohtaisiin budjetteihin jaoteltuna?*

VASTAUS:**Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2022 puheenjohtajamaana Norja on koordinoinut Pohjoismaiden hallitusten yhteisen vastauksen laatimista, ja vastaus on seuraava:**

Ilmastonmuutos on yksi aikamme suurimmista haasteista. Siihen on vastattava kansallisilla toimilla sekä velvoittavalla alueellisella ja globaalilla yhteistyöllä. Pohjoismaista yhteistyötä yhteiskunnan vihreän siirtymän edistämiseksi tukee yhteinen visio, jonka mukaan Pohjolasta tulee maailman kestävin ja integroitunein alue. Norjan puheenjohtajakaudella kuluvana vuonna priorisoidaan Visio 2030:n ja vihreän Pohjolan toteuttamiseksi vaadittavia toimia.

Pariisin ilmastopöytäkirja velvoittaa pitämään maapallon keskilämpötilan nousun selvästi alle 2 celsiusasteessa esiteolliseen aikaan verrattuna ja pyrkimään rajoittamaan se 1,5 celsiusasteeseen. Pohjoismaat edistivät aktiivisesti tulosten syntymistä Glasgow'n ilmastohuippukokouksessa (COP26), ja Pohjolaa arvostetaan kansainvälisesti alueena, joka pyrkii aktiivisesti löytämään ratkaisuja ilmasto- ja luontokriisiin. Tekemällä yhteistyötä ympäristö- ja ilmastoasioissa luomme synergiaa, parhaita käytäntöjä ja uutta tietoa, jota voidaan hyödyntää vihreässä siirtymässä. Ympäristö- ja talousasioille, ilmastoasioille, luonnon monimuotoisuudelle ja kiertotaloudelle on omat pohjoismaiset työryhmänsä. Ne luovat tärkeää tietopohjaa. Lisäksi Visio 2030 kattaa muun muassa vihreään merenkulkuun ja luontopohjaisiin ratkaisuihin liittyviä yhteispohjoismaisia aloitteita.

Työtä on kuitenkin ennen kaikkea tehtävä kansallisesti kaikissa maissa ja eri sektoreilla. EU- ja Eta-maiden yhteiset vuoden 2030 ilmastotavoitteet koskevat kaikkia Pohjoismaita, ja maat ovat sitoutuneet toteuttamaan tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavia toimenpiteitä ja poliittisia toimia kansallisessa politiikassaan. Jokainen maa pyrkii täyttämään ilmastovelvoitteen ja edistämään yhteiskunnan vihreää siirtymää. Jäljempänä on kuvaus kansallisista toimista ja vihreän siirtymän rahoituksesta kussakin Pohjoismaassa.

Tanska

Tanskassa on hyväksytty ilmastolaki, jonka mukaan maan tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjään 70 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasoon verrattuna. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on ilmaston neutraali yhteiskunta vuoteen 2050 mennessä. Ilmastolain myötä Tanska saa ilmastopolitiikalleen pysyvän vuosisuunnitelman, joka velvoittaa kulloinkin vallassa olevaa hallitusta edistämään ilmastolain tavoitteiden saavuttamista.

Tanskan hallitus on tehnyt useiden parlamentin puolueiden kanssa sopimuksen vihreästä verouudistuksesta, jonka tarkoituksena on varmistaa hiilidioksidiveron korotus ja johdonmukaisuus. Vihreää verouudistusta varten on perustettu asiantuntijaryhmä, jonka tehtävänä on laatia kaikkia sektoreita koskeva analyysi. Vihreän verouudistuksen valmistelu on vielä kesken.

Joulukuussa 2021 hallitus ja useat puolueet tekivät välisopimuksen investoinneista entistä vihreämmän Tanskan luomiseksi (<https://www.regeringen.dk/aktuelt/publikationer-og-aftaletekster/delaftale-om-investeringer-i-et-fortsat-groennere-danmark/>). Välisopimus on jälleen yksi askel kohti ilmastotavoitteiden toteutumista. Sopimuksen arvioidaan vähentävän kasvihuonekaasupäästöjä 0,5 miljoonaa hiilidioksidin ekvivalenttitonnia vuonna 2025 ja 0,51 hiilidioksidin ekvivalenttitonnia vuonna 2030.

Välisopimuksen mukaisesti osoitetaan 4 miljoonaa Tanskan kruunua vuonna 2022, 272,5 miljoonaa kruunua vuonna 2023, 223,3 miljoonaa kruunua vuonna 2024 sekä vuosittain 255,9 miljoonaa kruunua vuosina 2025–2032 teknologianeutraaliutta koskevaan budjettierään. Erästä tuetaan arvoketjua negatiivisten hiilidioksidipäästöjen saavuttamiseksi jo vuoteen 2024 mennessä. Lisäksi välisopimuksen mukaisesti osoitetaan 12,8 miljoonaa Tanskan kruunua vuonna 2022, 13,8 miljoonaa kruunua vuonna 2023, 13,8 miljoonaa kruunua vuonna 2024 ja 8,8 miljoonaa kruunua vuonna 2025 uusien 2 GW:n merituulivoimaloiden sijoittamista koskevan poliittisen päätösprosessin valmisteluun ja toteuttamiseen sekä myöhemmin tarjouskilpailuun.

Tanskan nykyisen hallituksen virkaanastumisen jälkeen tehtyjen päätösten myötä päästöt vähenevät 9,6 miljoonaa hiilidioksidin ekvivalenttitonnia. Kun mukaan lasketaan sopimus investoinneista entistä vihreämmän Tanskan luomiseksi, päästövähennykset ovat 9,4 miljoonaa hiilidioksidin ekvivalenttitonnia 70 prosentin tavoitteen mukaisesti.

Suomi

Hallitusohjelman (Marin) mukaisesti Suomen tavoitteena on hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Pian vuoden 2035 jälkeen Suomen on määrä olla hiilinegatiivinen. Tavoite myötäilee pyrkimystä rajoittaa maailman keskilämpötilan nousu 1,5 asteeseen. Tavoitteen saavuttamiseksi ilmastolakia uudistetaan parhaillaan. Lakiin lisätään uudet päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040, ja nykyistä vuoden 2050 tavoitetta päivitetään. Lisäksi laki laajenee koskemaan maankäyttösektoria ja siihen lisätään hiilinielujen vahvistamista koskeva tavoite. Hallituksen esitys uudeksi ilmastolaiksi annettiin eduskunnalle maaliskuun 2022 alussa.

Valtion vuoden 2022 talousarvioon sisältyy useita tukimekanismeja ja verotoimenpiteitä koronakriisin jälkeisen vihreän siirtymän nopeuttamiseksi esimerkiksi energia- ja liikennesektorilla. Energiatuen valtuutta korotetaan 453 miljoonalla eurolla, ja 33,9 miljoonaa euroa ohjataan pientalojen ja kuntien avustuksiin öljylämmityksestä luopumiseksi vuonna 2022. Fossiilittoman liikenteen tiekartan toteuttamiseen on varattu yhteensä 75 miljoonaa euroa vuonna 2022. Esimerkiksi sähköautojen latausinfrastruktuurin rakentamista taloyhtiöiden ja liikehuoneistojen yhteyteen tuetaan 10 miljoonalla eurolla.

Osa ilmastoinvestoinneista sisältyy [Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan](#), johon saadaan 2,1 miljardin euron rahoitus EU:n tukivälineestä. Suomen suunnitelman mukaan 50 prosenttia käytetään ilmastotoimiin ja 27 prosenttia digitaaliseen siirtymään. Varoista tuetaan muun muassa puhdasta energiantuotantoa, teollisuuden kiertotalousratkaisuja, rakennusalan uusia teknologioita ja työtapoja, öljylämmityksen korvaamista, sähköautojen latausinfrastruktuuria ja luontopohjaisia ratkaisuja.

Eduskunnalle annetaan vuosittain ilmastovuosikertomus hiilidioksidipäästöjen kehityksestä, ilmastopolitiikan toteutumisesta ja päästövähennystavoitteiden saavuttamisesta. Vuosikertomus sisältää myös arvion ilmastomuutokseen sopeutumisesta. Toimenpiteitä ja hiilidioksidipäästöjen yleistä kehitystä arvioidaan suhteessa hallituksen vuoden 2035 ilmastoneutraaliuden tavoitteeseen sekä vuoden 2030 päästötavoitteeseen.

Ahvenanmaa

Ahvenanmaan maakuntahallituksella on kestävään kehitykseen, ilmastotoimiin ja hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen liittyviä tavoitteita ja strategioita. Maakuntahallitus on esimerkiksi myöntänyt Ahvenanmaan maakunnalle saavutettavuutta ja ilmastomyötäisyyttä edistäviin toimiin 350 000 euroa, joista 75 000 euroa ohjataan sähköautojen latauspisteisiin.

Lisäksi ehdotetaan 250 000 euron varaamista Embarsundslinjenin lossin muuntamiseen verkkovirralla toimivaksi vuoden 2021 toisen lisätalousarvion mukaisesti. Muuntaminen edistää kehitys- ja kestävyysagendan tavoitteen 6 sekä EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista energiankulutuksen ja päästöjen vähenemisen myötä.

Ruotsi

Ruotsi hyväksyi vuonna 2017 ilmastopolitiikan toimintakehyksen, johon sisältyy ilmastolaki, ilmastotavoitteita ja ilmastopoliittinen neuvosto. Pitkän aikavälin tavoitteena on, ettei Ruotsi tuota lainkaan kasvihuonekaasujen nettopäästöjä ilmakehään vuoteen 2045 mennessä. Tämän jälkeen tavoitteena on saavuttaa negatiiviset päästöt. Tavoitteen perusteella Ruotsin tuottamien kasvihuonekaasupäästöjen tulee olla vuonna 2045 vähintään 85 prosenttia pienemmät kuin vuonna 1990. Ilmasto on yksi hallituksen kolmesta painopistealueesta.

Ilmastolain mukaisesti hallituksen on annettava vuosittain ilmastoselvitys talousarvioesityksen yhteydessä (ks. Bilaga 1, [Hallituksen ilmastoselvitys](#)). Selvitys helpottaa kaikkien politiikan alojen kokonaisilmastovaikutusten seurantaa ja arviointia, ja se sisältää kuvauksen niin pitkän kuin lyhyenkin aikavälin päästökehityksestä verrattuna tavoitteisiin. Selvityksessä kerrotaan vuoden

aikana tehdyistä tärkeimmistä päätöksistä ja niiden vaikutuksesta päästökehitykseen sekä annetaan arvio lisätoimenpiteiden tarpeellisuudesta. Ilmastolain keskeisenä päämääränä on luoda edellytykset ilmasto- ja talouspolitiikan tavoitteiden yhteensopivuudelle. Kansallisessa taloussuunnitelmassa on selvitys ilmastoalan uudistuksista (ks. [Hallituksen talousarvioesitys 2022](#), s. 9–12).

Vuoden 2022 talousarvioesitykseen ([Hallituksen talousarvioesitys 2022](#)) sisältyy suurin osa ilmastotoimista sekä ohjaukeinoista ja toimenpiteistä päästöjen vähentämiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi. Ruotsin valtiopäivät on hyväksynyt vuoden 2022 talousarvioesityksen. Menoerästä 20, ”Allmän miljö- och naturvård” (”Yleinen ympäristön- ja luonnonsuojelu”) ([Hallituksen ilmastaselvitys](#)) osoitetaan varoja sekä ympäristö- että ilmastotoimiin. Vuoden 2022 talousarvioesityksessä kyseinen menoerä on noin 21 miljardia Ruotsin kruunua. Aloitteiden joukossa ovat muun muassa paikallisten ilmastoinvestointien tukeminen, vähäpäästöisten autojen ilmastobonukset ja tuki sähköbussien, vähäpäästöisten kuorma-autojen, sähkökäyttöisten ja vähäpäästöisten työkoneiden markkinoille tulon edistämiseksi sekä avustukset teollisuuden vihreän siirtymän esitutkimuksiin, tutkimus-, pilotti- ja esittelyhankkeisiin.

Ilmastonäkökulmat tulee ottaa huomioon kaikilla politiikan aloilla, joten ilmastoinvestointeja on myös muissa valtion talousarvion osissa. Esimerkiksi energiasektorin menoerään sisältyy monenlaisia ilmastotoimia, ja se kattaa muun muassa energiantutkimuksen aloitteita. Vuoden 2022 talousarvioesitykseen sisältyy myös ilmastomuutoksen aiheuttamien luonnonkatastrofien ehkäisemiseen tähtäviä toimia (reilut 500 miljoonaa Ruotsin kruunua).

Islanti

EU:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti Islanti ja Norja osallistuvat yhteiseen tavoitteeseen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi 55 prosenttia vuosina 2021–2030. Vuosien [2022–2026](#) taloussuunnitelmassa kuvatun Islannin hallituksen politiikan mukaisesti määrärahoja lisätään vuosittain miljardi Islannin kruunua vuoteen 2031 asti, jotta tiukat kansalliset tavoitteet voidaan saavuttaa. Vuonna 2022 kokonaismenot olivat 13,4 miljardia Islannin kruunua. Menot jakautuvat ilmastotoimien suoriin kustannuksiin, matkustustottumusten muuttamiseen liittyviin tukiin sekä ilmastotoimista annettavien verohelpotusten aiheuttamaan valtionkassan tulojen vähenemiseen. Suorat kustannukset syntyvät suurelta osin hallituksen ilmastopoliittisen toimintasuunnitelman toimenpiteistä ([Aðgerðaáætlun í loftslagsmálum - Aðgerðir íslenskra stjórnvalda til að stuðla að samdrætti í losun gróðurhúsalofttegunda til 2030 \(stjornarradid.is\)](#)). Toimintasuunnitelman suurimmat menoerät ovat liikenteen energiamurros ja maankäytön parantaminen. Lisätukia puolestaan ohjataan ilmastoaloitteisiin, joissa keskitytään luontopohjaisiin ratkaisuihin, energiamurrokseen, joukkoliikenteeseen ja infrastruktuuriin sekä maatalouteen.

Ilmastomenojen hallinta on haaste, sillä ilmastotoimia toteutetaan kaikkialla yhteiskunnassa ja menot voivat olla monenlaisia. Islanti on seurannut muiden maiden toimia ja aikoo selvittää, miten se voisi parantaa ilmastomenojen seurantaa, selventää toimien ja tulosten välistä yhteyttä, erottaa suorat ja epäsuorat kustannukset sekä pitää erillään päästöjen vähentämistä ja hiilensidonnan lisäämistä ja toisaalta ilmastomuutokseen sopeutumista edistävät toimet.

Norja

Pääministeri Støren hallitusohjelman mukaisesti hallituksen tavoitteena on leikata Norjan päästöjä 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasoon verrattuna. Päästötavoite koskee myös päästökaupan piirissä olevia sektoreita. Vuosien 2021–2030 ilmastosuunnitelmassa (selonteko nro 13 (2020–2021)) on mainittu useita ohjauskeinoja ja toimenpiteitä päästöjen vähentämiseksi, kuten päästökaupan piiriin kuulumattomien päästöjen hiilidioksidiveron asteittainen korottaminen 2 000 Norjan kruunuun (vuoden 2021 hintataso) vuoteen 2030 mennessä. Vuosien 2021–2030 ilmastosuunnitelman vaikuttavat ohjauskeinot voivat kauden aikana vähentää päästöjä yhteensä 20,5 miljoonaa hiilidioksidin ekvivalenttitonnia. Valtion vuoden 2022 talousarviossa hiilidioksidiveroa on korotettu inflaatiokorjauksen lisäksi 28 prosenttia, mikä on linjassa hiilidioksidiveron asteittaisen korotuksen kanssa. Hiilidioksidiveron yleinen taso vuoden 2022 talousarviossa on 766 Norjan kruunua hiilidioksidin ekvivalenttitonnia kohden. Vuoden 2022 talousarviossa ympäristö- ja ilmastotoimiin on osoitettu yhteensä 8 miljardia Norjan kruunua.

Valtion vuosittaisiin talousarvioihin (esitys 1 S) laaditaan ympäristö- ja ilmastoprofiili, jossa kuvataan hallituksen priorisoimat ympäristö- ja ilmastotoimet. Talousarvioesityksessä on myös kooste muiden ministeriöiden ympäristö- ja ilmastoalan työstä. Valtiovarainministeriö laatii suuntaviivat sille, miten hallituksen tulee ottaa huomioon monialaiset aiheet. Niissä todetaan muun muassa, että *”Talousarvioesityksen ympäristö- ja ilmastoprofiiliin tulee tehdä määrärahaehdotuksia, jotka ovat keskeisiä päästövähennysten ja/tai ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta ja/tai joilla on huomattava myönteinen vaikutus ympäristöön. Ympäristö- ja ilmastonäkökulmien huomioon ottaminen on sektoreiden vastuulla, ja ministeriöiden tulee sisällyttää näkökulmat lakiesityksiinsä tarpeen mukaan.”* Ympäristö- ja ilmastoprofiiliin tehdyistä määrärahaehdotuksista merkittävän osan tulee edistää kasvihuonekaasupäästöjen vähenemistä.

Norjan ilmastolain mukaisesti hallituksen on annettava vuosittain selonteko ympäristö- ja ilmastoministeriön talousarvioesityksessä (esitys 1 S) ilmastotavoitteiden saavuttamisesta sekä talousarvion ilmastovaikutuksista. Selonteon osana on testattu menetelmää talousarvion ilmastovaikutuksia aiheuttavien osien tunnistamiseksi ja luokittelemiseksi. Tavoitteena on toisin sanoen selvittää, mitkä budjettikohdat lisäävät kasvihuonekaasupäästöjä. Lisäksi valtion varsinaiseen talousarvioon liitetään vuosittainen velvoittava päästöbudjetti. Norjan jäljellä oleva hiilibudjetti antaa suuntaviivat poliittisten toimien ja aloitteiden arvioinnille. Vuosittaisesta talousarvioesityksestä käy jatkossa ilmi, millä budjettikohdilla ja ohjauskeinoilla odotetaan olevan merkittäviä vaikutuksia maan päästöihin, ilmastotavoitteisiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin. Selvitystyö on jo käynnissä, ja hallituksen on määrä antaa asiasta tarkempi selonteko vuoden 2023 talousarvion yhteydessä.

Ystävällisin terveisin

Espen Barth Eide
Norjan ympäristö- ja ilmastoministeri